

nincs, mert amelyik erdő nem tudja fenntartani az életközösséget, az előbb-utóbb megszűnik erdőnek lenni. Az életközösség fenntartásának produktuma, az emberek által igénybevett szolgáltatások sora (gazdasági, közjóléti, védelmi hasznok). Ezeket azonban az erdő nem fenntartja, hanem előállítja működése során. Ezek mennyiségben és minőségben is változhatnak az ökoszisztéma alakulásával (pl. egy ehető gombafaj a faállomány változásával megjelenhet, vagy eltűnhet). A fenntartó emberek esetében teljesen jogos Garamszegi Balázs magyarázata, a „fenntartható emberek” ugyanis értelmetlen. Azt sugallja, hogy vannak nem fenntartható, elpusztulásra ítéendő emberek is, ez elfogadhatatlan. Úgy gondolom, hogy a fenntartó emberek kifejezésnél nem a szó szerinti fordítás a helyes, hanem a fenntartó emberiség vagy fenntartó emberi társadalom, a szándék kifejezésére.

Az erdőket és az erdőgazdálkodást tehát az emberiség, a társadalom fenntartja, mint nélkülözhetetlenül szükséges és számára hasznos életközösséget, hogy belőle a hasznait ki nyerje. Filozófiai értelemben és nagyon hosszú időtávon úgy

gondolom, hogy fenntartó ember(iség) nem csak az erdőre, de az egész Földre tekintettel sincs. Az ember biológiai lényként az állatvilág fogyasztó (konzumens) részéhez tartozik. Annak is a mindenevő fajaival rokon a fogyasztást illetően (medve, vaddisznó, borz stb.). Társadalommá szerveződve és civilizálódva szó szerint mindenevővé váltunk és nincs a természetben képződött vagy képződő anyag, amely ne jelentene fogyasztásunknak tárgyát (pl. még az uránérc is). Az ember tömegszaporodása a Földön egyértelműen tapasztalható, ami a földi javak teljes feléléséhez, hasznainak kiéléséhez vezet. Ha a létszámunkat betegség, háború erősen nem csökkenti le, rövid idő alatt az ember(iség) saját maga idéz elő az életére alkalmatlan állapotot a Földön (persze egyéb esemény pl. meteor becsapódása is előidézheti ezt). Az emberi faj kipusztul és amint létezésünk előtt, úgy utánunk a Föld és a „TERMÉSZET”, saját törvényei szerint fogja járni a saját útját. Nem fogunk hiányozni neki.

Bodor László
okl. erdőmérnök

Gondolatok az erdészszakma alapfogalmairól

Érdekes tanulmányt közöl Bodor László néhány szakkifejezésünket illetően az Erdészeti Lapok tavaly szeptemberi lapszámában. Elsősorban olyan alapfogalmakat vesz górcső alá, amelyeket vagy elfeledtünk (pl. szálalás), vagy új keletűek (pl. természetesség), de napjainkban mindenképpen időszerűek. E helyen nem vitatkozni szeretnék a szerzővel, hanem a cikk olvasása közben említett néhány régóta (helytelenül) használt kifejezés inspirált arra, hogy tolat ragadjak.

A szerkezetátalakítás fogalmunkat arra az esetre használjuk, ha fafajcserét hajtunk végre egy adott területen. Ebben az esetben – könnyű belátni – nem a szerkezetben történik változás, hanem az összetételben. Ha viszont alátélepítést végzünk egy állományban, akkor már a szerkezetet változtatjuk

meg. No, de a telepítés szavunk a szakzsargonban ugye mást jelent, itt alátélepítés vagy alátetés az a beavatkozás, amivel az alátélepítés kifejezést helyettesíteni kellene. S ha már a telepítést említettük, akkor felmerül a kérdés, hogy az erdőtelepítés esetében valóban erdőt telepítünk-e. Nem csak a főfafaj(oka)t?! S a sort még hosszan lehetne folytatni.

Természetesen, ha tudjuk, hogy a rosszul használt kifejezés mit jelent, s ebben konszenzus van, akkor fölösleges nyelvészkedni, mert minden szakember ugyanazt érti alatta. De egy szakmán kívüli például a jogszabályainkat vagy a szakkönyveinket, újságjainkat, híradásainkat olvasva nem biztos, hogy jól értelmezi ezeket a terminus technicusokat, s ebben az esetben a zavart csak növeljük.

Épp ezért – Bodor Lászlóval egyetértve – valóban rendet kellene teremteni szótárunkban, s a megfelelő kifejezéseket megfelelő definícióval ellátni. Ez annál is inkább fontos, mert az erdészszakma ismét a törvénykezés lázában él. (Hogy miért is kell megváltoztatni öt év után az erdőtörvényt, az egyelőre nem világos előttem. Ha az elmúlt fél évszázadot veszem alapul, akkor az idén elfogadtatni kívánt erdőtörvény „kihordási ideje” (1961 – 1996 – 2009 – 2016) már csak 3-4 év lesz. De ha már törvénykezünk, akkor használjuk ki az alkalmat, s legalább szakkifejezéseinkben tegyünk előtte rendet!)

Számomra a törvények megnevezésében az azonosítók utáni néhány kifejezés, az alcím az, ami sokat mond, s a törvény szellemiségén túl az adott kort is jól jellemzi. Az 1879. évi XXXI. törvénycikk még csak az erdőtörvény megnevezést alkalmazza, de az 1935. évi IV. törvénycikk már „az erdőkről és a természetvédelemről” alcímmel jelent meg. Az 1961-ben elfogadott harmadik erdőtörvény (1961. évi VII. törvény) „az erdőkről és a vadgazdálkodásról” alcímet viseli, érzékeltetvén, hogy akkoriban súlyponti változás történt. Az 1996. évi LIV. törvény másra helyezi a hangsúlyt: „az erdőről és az erdő védelméről” szól. (Utóbbi kifejezés ugye nem azonos az erdővédelemmel.)

A (most még) hatályos 2009. évi XXXVII. törvény alcíme kibővült („az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról”), s abban különbözik az 1996. évitől és az összes korábbiától, hogy itt már megjelenik az erdőgazdálkodás kife-

Fotó: Nagy L./EL

Szakértelem – Erkölc – Összetartozás

Országos Erdészeti Egyesület

Adószámunk: 19815905-2-41

Kedves Olvasónk!

- Ha fontos számodra az Erdészeti Lapok megjelenése;
- Ha fontos a Vándorgyűlés, az erdészbarátság;
- Ha fontos az erdőkért végzett szakmai munka és még számos kiemelt ügy az érdekeink képviselőjében:

akkor kérjük, adód 1%-ának felajánlásával támogasd Egyesületünket!

A fel nem ajánlott 1% számunkra egy elvesztett lehetőség.

Reméljük, támogatásra méltónak találsz a munkánkat!

Felajánlásodat, támogatásodat hálásan köszönjük!

jezésünk. Ez nem véletlen, hiszen a gazdálkodás kényszere már régóta lüktet bennünk (Pompeius kétezer éves mondására utalva, miszerint „gazdálkodni muszáj, élni nem”, de említhetjük az egyesek által napjainkban erőltetett „természetgazdálkodás” fogalmat is).

De mit is jelent az erdőgazdálkodás mint fogalom, járjuk egy kicsit körbe ezt a szakkifejezést. Az Erdészeti, vadászati és faipari lexikon (1964) az erdőgazdálkodás és az erdőgazdaság között – érdekes módon – nem tesz különbséget, s ezek alatt termelési ágazatot ért, amelynek „feladata az erdők telepítése, felújítása, fenntartása, az erdők sokirányú hasznosságának biztosítása; hazánkban a népgazdaság faanyagszükségletének az erdőállományok termőképességével arányos részbeni fedezése”. A mai értelmezéshez segítségül lehet hívni az érvényben lévő erdőtörvényt, amelynek 5. §-a néhány fogalom magyarázatával szolgál. Ebben az „erdőgazdálkodás: az erdő ... fenntartására, közcélú funkcióinak biztosítására, őrzésére, védelmére, az erdővagyon bővítésére, valamint – a vadászati jog gyakorlása, hasznosítása kivételével – az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összessége”. Érzékelhető, hogy ez egy kibővített definíció, mivel a gazdálkodás szavunkat (lásd Magyar Értelmező Szótár) a következők szerint értelmezzük: 1. Mezőgazdasági termelés mint foglalkozás. 2. Gazdasági rendszer. | Üzemből a termelés megszervezése. | Háztartásban a jövedelem beosztása. 3. Takarékoság.

Ugyanakkor ugyanez a szótár erdőgazdálkodás alatt „erdőket létesítő, hasznosító és felújító termelési ágazatot” ért. Lehet-e eltérő értelmezés ugyanannál a fogalomnál egy szakember és egy átlagpolgár között? S vajon a 2009. évi erdőtörvény kibővített erdőgazdálkodás definíciója bevonult-e/bevonul-e hétköznapijainkba? Aligha.

A nyelvészkedést persze tovább lehet folytatni, az erdőgazdálkodás esetében az előtag az utótag tárgyát vagy annak a helyszínét jelenti-e. (Az erdővel vagy az erdőben gazdálkodunk?) Tény, hogy elsősorban nem az erdővel, hanem a faállománnyal, azon belül is a főfafajjal gazdálkodunk.

A helyzetet fokozza, hogy az utóbbi években szakmánkban és szakmánkon kívül is megjelent az erdőkezelés kifejezés, vélhetően azért, mert az erdőgazdálkodást a nyereségorientáltsággal, profittermeléssel hozták/hozzák kapcsolatba, míg az erdőkezelés esetében ez nem feltétlenül az első helyen álló elvárás. (Lásd természetvédelmi erdőkezelés kontra természetközeli erdőgazdálkodás értelmezése.)

S mi van a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészekkel, az erdőrezervátumok magterületeivel, elviekben a fokozottan védett erdőterületekkel, azokkal az állományokkal, ahol nem kell semmiféle belenyúlást folytatni vagy éppen természetvédelmi kezelést kellene véghezvinni? Gazdálkodunk-e velük? A cél viszont itt is ugyanaz, mint a többi állománynál, erdőként akarjuk/szeretnénk fenntartani őket! S a lényeg – legalábbis egy törvény alcímében megítélés szerint – nem a miként van, mert az sokféle lehet, nem a tevékenységeket, ágazatot kell hangsúlyozni, hanem valójában azt a célt, amely nemcsak az erdésznek, hanem mindenki érdeke: az erdők védelme és fenntartása.

Az erdőfenntartás meglehetősen semleges fogalom ahhoz, hogy mindenki megérthesse, elfogadhassa, nem ragasztható hozzá pejoratív előtagok (pl. rabló~), s ami fontos, ki-sejlik belőle a fenntarthatóság, korunk és a jövő egyik legnagyobb elvárása és kihívása.

Dr. Bartha Dénes